

מסורת הש"ס

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צו.

תורה אור

אם סוכה דוד הנופלת. מלכות דוד שנפלה להי קרי משיח בר נפלי: **עד שהראשונה פקודה.** עד שלא כלתה זרה ראשונה שניה ממנהרת לזא. פקודה כמו לא נפקד (במדבר לא): **שנוע.** שמיטה: **והמטריס** **על עיר אחת.** שהיא מעט מטר ויהא זה: **היילי רעב.** רעב מעט שלא יהא שובע בשום מקום: **משפחתה מלומדיה.** מתוך שאין להם מה לאכול: **בששים קולות.** ילאו קולות שכן דוד זא. ל"א קולות מתקיעת שופר שנאמר יתקע בשופר גדול (ישעיה מ): **מלחמות.** בין עוזדי כוכבים לישראל: **דבוס הכי.** שנה אחת רעב שנה אחת שובע ואעפ"כ לא זא בן דוד: **בששים קולות מי הוה.** כלום ילאו קולות שכן דוד זא: **ועוד כסדרן מי הוה.** כלומר אלו הנרות דקמתי הכא כסדרן לא אתרמו בשבוע אחד אכל כי אתרמו אחי משיח: **אשר חרפו אויביו ה' אשר חרפו עקבות משיח.** לא אתפרש האי קרא למאי איכתיב הכא דהא לא קא דריש ציה מידי ונראה למורי שכן נכתב בספרים תחלה כמו ששינו צפ' אחרון דסוטה (דף מט:): **בעקבות המשיח חולפא יסגא** וכתבו פירוש זה על בעקבות שהוא לשון סוף כמו אשר חרפו עקבות משיח: **צית הועד.** מקום שתלמידי חכמים מתוועדין שם ללמוד תורה: **ה"ג והגבול.** מקום ששמו ק' שתומס: **ואנשי הגבול.** אנשי גבול ארץ ישראל. ל"א אנשי גזית סנהדרין: **כפני כלב.** דרמין ממש כלב מ"ר. ל"א כפני הכלב שלא יתביישו זה מזה: **משפולל על הכריות.** כל העולם אומרין עליו שוטה הוא. היינו משפולל לשון שטות כמו מוליד יועצים שולל (איוב יג): **ליכא קושטא בעלמא.** אין אדם בעולם שידבר אמת תמיד: **אמר לי ההוא מרבנן דאי הוה יחזי ליה כל חללי דעלמא.** למה ששקד לאישתמי לי הכי זימנא חלא אקלעי להווא אתרא וקושטא שמייה: **טורפא אצבא.** שהיתה שואלת אותה: **לאו אורה ארעא.** לומר היכן היא האילן וחיפה רישה: **ה"ג נערים ילדינו פני זקנים.** כלומר יחרפו ויביישו אותם: **זקנים יעמדו צפני כנערים.** לכבדם והיינו דאמרין (בסוטה ד' מט:): **בעקבות המשיח חולפא יסגא:** צא קמה זאמה. לתרפה ולצייפה: **היוקר יעוט.** שלא יכבדו זה את זה. יקר כבוד. ל"א היוקר יעוט מכיזב שזהו יהא עוותן ורמאל. מ"ר: **והגפן יסן פרוי.** ואעפ"כ יהיה היין ציוקא שלא יהיה ברכה צפרי ענמא. ל"א שהיו כולן

(א) מגילה ח' ג' (ב) רש"ל מ"ו, (ג) [סוטה מט:]: (ד) רש"ל מ"ו, (ה) [צ"ח מט: ע"ש], (ו) י"ג סברי, (ז) י"ג אמרי, (ח) סוטה מט: (ט) [בבבבב] לה: ויזמנא עב: גס צפיי למה מלת בעינא וכן לעיל בסמך דמטותא מין, (י) [ר"ה לא], (יא) ע"ז ט"ה, (יב) כ"א למה תחת, (יג) [צ"ל ושמנה], (יד) [ג] כ"א: מלכות הראשונה,

הנהגות הגר"א

[א] גמ' אשר חרפו. נדפס בלדו רש"ל מוחק זה נמחק ההג"ה: [ב] שם ואנשי גבול. נמחק חזית גבול. וי"צ חול: [ג] שם ופני הדור כפי הכלל. נמחק: [ד] שם וסר מרע משפולל. נדפס בלדו רש"ל מ"ו נמחק ההג"ה:

מוסף רש"י

בית הוועד יהיה לזנות. בית הוועד של חכמים יהיה לבית זנות, שכלו החכמים ואין לומר תורה ויהיה חרב מאין אדם ובעלי זימה מתגודדים שם, מפני שאין לעיר היו בית מדרשות שלהם (סוטה מט:). ששת אלפים שנה היו עלמא. נגזר על העולם להתקיים כמנין ימי השבעה ויבנים השבעי שנת ובשבעת אלפים נוח לעולם (ע"ז טו). שני אלפים תורה. שני אלפים ראשונים נגזר עליו להיות תורה, בלא תורה, בלא ושני אלפים תורה. בלא ימות המשיח (שם).

רודפין אחר היין ומשתכרין ומתייקר היין אע"פ שרוב יין בעולם: **כלו הפך לנן טהור הוא.** כשפטע הנגע בכל העור. כך כשהפכה כל המלכות למינות מצא גאולה: **כי ידיו ה' עמו.** להציל להם גאולה: **כי יראה כי אולם יד.** שחלך ומחוק ידן של מסורות ומלליחין במלשינות: **שישמעו הסלמדים.** שמחזיקין ידי ישראל להחזיקן למוטע: **שפכלה פרוטה.** והיינו אולת יד שיהיו צידים ריקניות: **כנינו.** כאלו יכולין לומר דבר זה כלפי מעלה: **אין עוזר ואין סומך לישראל.** שהיו שפלים למאד ואומר אין עוזר וסומך שיהיו מתיאשין מן הגאולה: **דמעסקי ציה.** לידע מתי יצא: **ועקרב נושך האדם פתאום:** וחד חרוב. שאלף שנה יהיה חרוב חוץ מששת אלפים אלו דהיינו אלף שציעי: **פרי.** אלפים הוא חרב אלף שציעי ואלף שמיני: **שנה יומו של הקצ"ה אלף שנה שנאמר כי אלף שנים צעייך כיום אתמול כי יעבור:** משמט. ונעשה חרב: **שנונו שנת.** שהעולם משמט: **הוי עלמא.** העולם כך מתקיים: **צ' אלפים היה פהו.** תחת שנה יתנה עדיין תורה והיה העולם כמורו ומלמד הראשון עד שהיה אצרהס בן נ"ג שנה אצלה אלפים שנה כדמוכחי קראי דכשנשלמו אלפים שנה עסק אצרהס תורה שנאמר (בראשית יג) ואת הפפש אשר עשו בחרן ומתרגמין דשעבידו לאוריימא בחרן ואמרין במסכת ע"ז (דף טו). גמירי דההוא שעמא אצרהס עד חמטין ומתרי שני: **והי אלפים שנה.** מן הפפש אשר עשו בחרן עד [אלפים] שנות המשיח ארבעים (ט) ושמנה שנה עד שנוול יתקן וששים שנה משנוול יתקן עד שנוול יעקב הרי ק"ח וק"ל שהיו ליעקב כשצא למצרים הרי רל"ח ורד"ו שעמדו במצרים הרי תמ"ח ומשילאו ממלכים עד שנזנה צית ראשון ת"פ דכתיב (מלכים א' ו) ויהי בשמיים שנה ארבע מאות שנה לזאת בני ישראל מארץ מצרים וגו' הרי תמק"ח ומ"ש שעמד צית ראשון כדמוכחי קראי על פי משבון שנות המלכים וע' דגלות בכל ות"כ שעמד צית שני הרי תמ"ק ותמק"ח הרי אלפים פחות קע"צ וקע"צ קודם השלמת ד' אלפים נחמד הנית ולסוף אותן קע"צ נשלמו שני אלפים תורה ואידי דאמר שני אלפים תורה שני אלפים תורה ולא שפכלה תורה אחר שני אלפים. מ"ר: **ושני אלפים שנות המשיח.** שלאחר שני אלפים תורה הוה דינו שיצא משיח ותכלה הגלות ויבטל השעבוד מישראל: **אכל**

יובת קמה אמהה וכלה בחמותה לפני ופני הדור כפני כלב ואין הבן מתבייש מאביו תניא ר' נחמיה אומר דור שבן דוד בא בו העזות תרבה והיוקר יעות והגפן יתן פרוי והיין ביוקר ונהפכה כל המלכות למינות ואין תוכחה מסייע ליה לר' יצחק דא"ר יצחק אין בן דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות אמר רבא מאי קרא כולו הפך לבן טהור הוא ת"ר כ"י דין ה' עמו [וגו'] כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב אין בן דוד בא עד שירבו המסורות ד"א עד שיתמעמו התלמידים ד"א עד שתכלה פרוטה מן הכיס ד"א עד שיתייאשו מן הגאולה שנאמר ואפס עצור ועזוב כביכול אין סומך ועוזר לישראל כי הא דר' זורא כי הוה משבח רבנן דמעסקי ביה אמר להו במשותא כ"בעינא מניינו לא תרחקוה דתנינא ג' באין בהיסח הדעת אלו הן משיח מציאה ועקרב אמר רב קטינא ע"שית אלפי שני הוה עלמא וחד חרוב שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא אמר תרי חרוב שנאמר יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו תניא כותיה דרב קטינא בשם שהשביעית משמטת שנה אחת ל' שנים כך העולם משמט אלף שנים לשבעת אלפים שנה שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא ואומר מזמור שיר ליום השבת יום שכולו שבת ואומר כ"י אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור תנא דבי אליהו ששת אלפים שנה הוה עלמא שני אלפים תורה שני אלפים ימות המשיח ובעונותינו

1. וגם אנכי נעתי במקם את הנשים בעוד שלשה ימים לקציר והמטריה על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר חלקה אחת המטיר ויחלקה אשר לא המטיר נעדרת תיבש: עמוד ד ז
2. אשר חרפו אויביו יי אשר חרפו עקבות תהלים פט נב
3. ותהי האמת נעדרת וסר מרע משפולל וי וירע בעיניו כי אין משפט: ישעיהו גט טו
4. כי בן מנבל אב בת קמה באמה כלה בחמותה איבי איש אנשי ביתו: מיכה ו ז
5. ויראה הכהן ויהיה כסותה היצרת את כל בשרו וטהר את הנגע כלו הפך לבן טהור ויקרא יג יג
6. כי ידיו יי עמו ועל עקביו יתנהג כי יראה כי אולת יד ואפס עצור ויעזוב: דברים לב לו
7. עיני גבורות אדם שפיל ושחורם אנשים ונשגב יי לבדו ביום ההוא:
8. ישעיהו ב יא יתנו מימים ביום השלישי יקבנו ונחיה לקציר: הושע ו ב
9. ותרם בראים קרני בלתי בשמן רענן: תהלים צב יא
10. כי אלף שנים בעיניך ביום אתמול כי יעבר ואשפורה בקללה: תהלים צ ד